

КНЯЗЯН М. О.

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

ІРОНІЯ ЯК СТИЛІСТИЧНИЙ ЗАСІБ ВІДОБРАЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ СВІТОСПРИЙМАННЯ ДІТЕЙ

*(на матеріалі творів французьких
та італійських письменників)*

У статті розкриті результати компаративного аналізу вживання іронії як стилістичного засобу описання особливостей світосприймання дітей у творах французьких та італійських письменників (Р. Госінні, А. де Сент-Екзюпері, М. Паньоль, Дж. Родарі).

Ключові слова: іронія, стилістичний засіб, особливості світосприймання дітей.

В статье раскрыты результаты компаративного анализа использования иронии как стилистического средства описания особенностей мировосприятия детей в произведениях французских и итальянских писателей (Р. Госинни, А. де Сент-Экзюпери, М. Панель, Дж. Родари).

Ключевые слова: ирония, стилистическое средство, особенности мировосприятия детей.

The results of comparative analysis of use of the irony as stylistic method of description of peculiarities of children perception of the world in the works of French and Italian writers (R. Gosciny, A. de Saint-Exupéry, M. Pagnol, G. Rodari) are exposed in the article.

Key words: irony, stylistic method, peculiarities of children perception.

Актуальність. Прагнення висвітлити дивовижний світ дитинства, розкрити особливості світосприймання дітей, показати їхню чистоту, щирість, безпосередність є характерним для багатьох вітчизняних і зарубіжних письменників, серед яких можемо назвати таких видатних творців Слова, як Рене Госінні, Олександр Довженко, Віктор Драгунський, Антуан де Сент-Екзюпері, Всеволод Нестайко, Марсель Паньоль, Джанні Родарі, Михайло Стельмах. З метою якнайповнішого висвітлення своєрідності формування світогляду, розвитку духовних цінностей, становлення індивідуальної унікальності дитини письменники використовують весь спектр стилістичних засобів. Розкриття специфіки відображення світосприйняття дітей у художніх творах слугує розв'язанню таких важливих наукових завдань, як систематизація стилістичних засобів у аспекті віддзеркалення світу дитини, що слугує збагаченню науково-лінгвістичного фонду з проблеми розкриття особливостей розвитку особистості в художній літературі, висвітленню психологічних закономірностей формування особистості дитини, конкретизації

проблемного поля навчально-виховного процесу в умовах різних країн, визначенню оптимальних стратегій актуалізації творчого потенціалу, духовних цінностей, загальної культури дітей.

Аналіз наукових джерел дозволяє стверджувати, що існує декілька напрямів дослідження окресленої проблеми: вивчення своєрідності відображення сміхової культури, лексичних і синтаксичних засобів створення комізму в художніх творах (І. Кобякова, Л. Мацько, О. Мацько, О. Сидоренко). Втім, проблема віддзеркалення закономірностей світосприймання й світогляду дітей засобами іронії в творах зарубіжних письменників потребує більш ґрунтовного дослідження.

Мета. Враховуючи актуальність окресленої проблеми, в статті здійснено компаративний аналіз вживання іронії в творах французьких та італійських авторів (а саме: Р. Госінні, А. де Сент-Екзюпері, М. Паньоля, Дж. Родарі) як стилістичного засобу відображення дитячого світосприйняття.

Предмет становлять особливості вживання стилістичного засобу іронії в описанні світосприйняття дітей.

Об'єктом є прийоми відбиття комічного в творах Р. Госінні, А. де Сент-Екзюпері, М. Паньоля, Дж. Родарі.

Матеріалом дослідження слугували художні твори Р. Госінні, А. де Сент-Екзюпері, М. Паньоля, Дж. Родарі.

Наукова новизна дослідження: вперше розкрито особливості вживання іронії як засобу віддзеркалення світосприймання дітей, виявлено специфіку звертання до окресленого стилістичного прийому різними авторами, деталізовано шляхи створення комічного в творах французьких та італійських письменників.

Як свідчать результати вивчення наукових праць [1; 2], іронія є таким тропом, котрий передбачає надання слову або зворотові протилежного значення з метою глузування, віддзеркалення критичного ставлення до дійсності, скритої насмішки. Науковці наполягають, що іронія може відбиватися за допомогою таких форм, як антитеза, гіпербола, евфемізм. Дослідження творів Р. Госінні, М. Паньоля, А. де Сент-Екзюпері, Дж. Родарі дозволяє дійти висновку, що всі окреслені письменники використовують потенціал іронії задля відображення дитини в основних сферах її життя: поведінці, діяльності, спілкуванні. Так, зазначені автори звертають

особливу увагу на творчі можливості дітей, багатство їхньої уяви, силу фантазії, що в реальному житті, на жаль, не використовуються ні в системі шкільного, ні сімейного виховання. Діти подекуди заважають дорослим своїми питаннями, витівками, проханнями, прагненнями (дозволити тренувати жабку або собаку (Р. Госінні), створити Секретне товариство (М. Паньоль), намалювати баранчика (А. де Сент-Екзюпері), доторкнутися до носу короля (Дж. Родарі)). Але саме в цій творчій активності й здатна сформуватися креативна особистість з критичним мисленням, пізнавальними можливостями, бажанням самовдосконалюватися. Якщо у творах Р. Госінні й М. Паньоля за допомогою іронії розкрито конкретні вияви дитячого світосприймання, то у А. де Сент-Екзюпері та Дж. Родарі подано філософсько-педагогічне осмислення взаємозв'язку й взаємовпливу двох світів – світу дорослих та світу дітей. Непорозуміння між цими двома світами підлягає критиці за допомогою не лише іронії, а й сарказму. Така позиція письменників є зрозумілою – дорослі відповідають за виховання високодуховного молодого покоління.

Розкриваючи роль іронії в творах М. Паньоля й Р. Госінні, слід зазначити, що М. Паньоль з доброю усмішкою описує особливості менталітету й характеру учнів середнього шкільного віку. Так, єдиною метою створення учнями Секретного товариства було залишатися секретним: *“Cette année de sixième ne fut marquée d'aucun autre événement considérable, si ce n'est la fondation d'une Société Secrète, qui n'avait d'ailleurs pas d'autre but que de rester secrète ...”* [3:9]. Захищаючи гідність членів товариства, школярі з надзвичайною енергією розпочинають бійку з тими, хто намагався глузувати з них. М. Паньоль, вживаючи в іронічному сенсі епітети *une grande et belle bataille*, підкреслює відчайдушність хлопчиків, їх сміливість і відданість друзям; і лише дзвоник на урок (що порівнюється М. Паньодем з боєм барабану Ватерлоо) перервав це “достойне” чоловіків заняття: *“Alors les initiés se rangèrent autour de moi, et une grande et belle bataille allait commencer, quand le tambour de Waterloo sonna la retraite générale ...”* [3:13]. Іронія, котра відбиває протиріччя між баченням дітьми важливості існування Секретного товариства та реальною дріб'язковістю цієї справи, відсутністю смислу в діяльності школярів, підкреслюється епітетом *“glorieuse”*, градацією *“sombra dans la publicité, puis dans l'oubli”*: *“C'est ainsi que la Société Secrète du*

Trèfle Rouge, après une glorieuse prospérité de six semaines, sombra dans la publicité, puis dans l'oubli" [3:13].

За допомогою іронії Р. Госінні та М. Паньоль відбивають такі риси характеру дітей, як хоробрість, відвага, вірність. Найчастіше ці якості виявляються саме в бійках, але причиною цих бійок є не помста й озлоблення, а, як не дивно, дружнє ставлення один до одного. В цьому фрагменті іронія відбивається за допомогою антитези: *"Eudes est très fort et il aime bien donner des coups de poing sur le nez des copains. Comme Rufus est un copain, il lui donne un coup de poing sur le nez"* [4: 56]. Навіть якщо друзі отримують удар по обличчю, вони не ображаються, а така бійка, на думку, наприклад, маленького Ніколя, є чудовим провадженням вільного часу: *"Eudes ... commence à distribuer des coups de poing sur le nez de ceux qui se trouvent le plus près de lui, c'est-à-dire sur ceux de son équipe. Tout le monde crie, court. On s'amuse vraiment bien, c'est formidable!"* [4: 16].

Слід зазначити, що Р. Госінні часто звертається до проблеми організації діяльності дітей, нормування їхньої поведінки, втім, як неодноразово підкреслює письменник, енергія маленьких бешкетників є такою активною, що навіть декільком педагогам (вчительці, директору школи, інспектору) не вдається їх вгамувати. Р. Госінні глузує над тим, що діти в класі навіть в присутності дорослих встигають робити що їм заманеться: виконувати завдання, голосно розмовляти, плакати, битися. Іронізуючи, письменник вустами Ніколя називає це все "веселитися", при цьому автор протиставляє ставлення до цієї ситуації дітей і дорослих: педагоги незадоволені поведінкою школярів, а вони, в свою чергу, щиросердно вважають, що дорослі "веселяться" разом з ними: *"Tout le monde se lève et crie, sauf Clotaire qui pleure toujours dans son coin et Agnan qui est allé au tableau et qui recite "Le Corbeau et le Renard". La maîtresse, l'inspecteur et le directeur crient "Assez!" On a tous bien rigolé"* [4:19]. Цілком зрозуміло, що така поведінка учнів обурило керівника школи й інспектора, що відобразилось у міркуваннях останнього стосовно важкості педагогічної професії, проте діти простодушно здивовані тим, чому вони були покарані (*"Nous, on l'aime bien, notre maîtresse, mais elle est drôlement injuste. C'est grace à nous qu'elle s'est fait féliciter, et elle nous a tous mis en retenue!"* [4:19]). Дивує школярів і те, чому їх вихователь Борденав не любить сонячної погоди, адже це так

прекрасно, на погляд Ніколя, грати у футбол із старшими учнями, сваритися й битися з ними. Протиставлення хорошої погоди, яка дозволяє дітям провести чудову перерву, незадоволенню вихователя породжує щире нерозуміння школярами поведінки й настрою дорослих: *“Nous, on a commencé à se battre et c’est une récréation drôlement chouette... Non, vraiment, moi je ne comprends pas monsieur Bordenave, quand il dit qu’il n’aime pas le soleil!”* [4:58].

Іронізує Р. Госінні й над такою особливістю дитячої поведінки, як вчинок всупереч відомим нормам і вимогам. Світосприймання й світогляд школярів відзначаються тим, що вони добре ознайомлені з правилами соціального життя, але вчиняють так, як їм хочеться в певних обставинах. На цьому протиріччі й базується авторська іронія, котра відбиває старанність школярів у процесі виривання сторінок з підручника для виготовлення корабликів. Так, діти знають, що потрібно берегти природу, не псувати книги, не пошкоджувати дерева, не завдавати болю тваринам, саме тому вони намагаються охайно вирвати сторінки з арифметики, аби було можливим знову їх приклеїти: *“Heureusement, moi, je sais faire des bateaux en papier et on prend les feuilles du livre d’arithmétique. Bien sûr, on essaie de faire attention, pour qu’Agnan puisse recoller après les pages dans son livre, parce que c’est très vilain de faire du mal à un livre, à un arbre ou à une bête”* [4:54]. А однокласник, який на перервах спокійно себе веде, повторює домашнє завдання замість того, щоб бешкетувати, видається дітям божевільним (*“Agnan ne joue pas pendant la récréation, il emporte un livre et il repasse ses leçons. Il est fou, Agnan!”* [4:57]).

У творах Р. Госінні, М. Паньоля іронія використовується й для відбиття своєрідності світосприймання дітей у таких аспектах, як спілкування з однолітками, рефлексія, аналіз недоліків своїх товаришів. При цьому гіперболізуються внутрішні переживання дітей:

– відчуття найбільшої трагедії за те, що учня відправлено в кімнату для порушників дисципліни, при цьому невразливість школяра порівнюється з невразливістю мерця (*“... la grandeur de la catastrophe désarmait non seulement le destin, mais l’Oiseau Funèbre lui-même: j’étais donc aussi invulnérable qu’un mort”* [3:25]);

– хвилювання щодо можливого покарання з боку батьків; саме через цю тривогу учень ледве йде, спираючись на руку свого товариша: *“A la sortie, il s’appuya sur mon bras et marcha d’un pas*

chancelant. Je le soupçonne aujourd’hui d’avoir quelque peu exagéré les manifestations de son angoisse, qui était pourtant sincère” [3:57];

– незадоволення несправедливістю вчителів, що спричинює неабиякий протест дитини: *“Ça fait du bruit, les innocents. Ça proteste, ça crie, ça pleure, ça renifle, et ça n’a jamais de mouchoir” [3:27].*

Письменники за допомогою доброї насмішки викривають схильність дітей гіперболізувати

– власний героїзм і страждання (*“Lagneau... amplifia, bien entendu, la colère paternelle, et ne me fit intervenir qu’au moment où la canne allait retomber sur son derrière dénudé: je m’étais alors jeté à genoux en sanglotant, et mes aveux héroïques avaient arrêté le bras du bourreau” [3:78];*

– добропорядність і почуття гідності (*“Un grand nombre d’externes firent des bassesses pour obtenir l’initiation: caramels mous, berlingots, timbres rares, billes d’agate. Ces présents corrupteurs étaient refusés avec mépris” [3:12];*

– стійкість і витримку (*“Lagneau avait reçu ... quelques volées de coups de canne dont la plus remarquable avait failli – selon lui – l’envoyer à l’hôpital ...” [3: 36]).*

Р. Госінні саме з позиції світосприйняття дитини критикує деякі негативні якості людини, наприклад:

– жадібність (Альсест ніколи не пригощає своїх товаришів тим, що він хотів би з’їсти сам: *“On regarde tous Alceste qui mange les deux petits pains au chocolat qu’il a amenés de chez lui. Mais il est inutile de lui en demander, parce qu’Alceste peut prêter n’importe quoi, à condition que ça ne se mange pas” [4:77]),*

– неухажність (Клотер погано навчається, оскільки він постійно спить на уроках, і навіть окуляри не допоможуть, на думку Ніколя, стати йому кращим учнем у класі: *“Moi, ça m’étonne qu’il est le dernier de la classe à cause des lunettes, si Clotaire ne voit pas en classe, c’est parce qu’il dort souvent. Mais peut-être que les lunettes, ça l’empêchera de dormir” [5:6]),*

– егоїзм і заздрощі (Анян обурений тим, що хтось інший, а не він, може стати улюбленцем вчительки й відмінником; це й спричинює його капризування в школі: *“Alors Agnan se met à crier et à pleurer; il dit, qu’on n’a pas le droit d’être premiers, qu’il se plaindra, que personne ne l’aime, qu’il est très malheureux ...” [4:62]).*

Іронія в поєднанні з епітетами широко вживається для відображення здатності дітей до аналізу, оцінки, критики власної негативної поведінки, наприклад, головний персонаж твору М. Паньоля чітко усвідомлює недоліки навчання як себе самого, так і інших школярів, саме тому він і називає цих порушників дисципліни “*les damnés méprisants*”, клас, в який вони були відправлені вчителями, – “*une sorte d’entrepôt de condamnés, d’expulsés, d’apatrides*”, а саме “зібрання ледарів” – “*ce congrès de cancre, de révoltés et de farceurs, réunis par la paresse, l’insolence et le mensonge*”.

Одним з провідних напрямів висміювання є характер сприймання дітьми світу дорослих (батьків, їхніх друзів, учителів, вихователів, суспільства в цілому). Головне, чого не розуміють школярі, – це умовності, безглузді правила, норми поведінки, котрі іноді, на погляд учнів, не відповідають потребам. Дитяче світосприймання яскраво відбивається в іронії М. Паньоля щодо необхідності вивчення історії Римської імперії, а саме “абсурдного Ромула”, який вбив свого брата аби створити Римську державу та перевантажити інформацією шкільні навчальні програми (“*il essaya de nous intéresser à cet absurde Romulus, qui, après avoir tété une louve..., assassina son frère pour fonder l’Empire romain, et encombrer les programmes de l’enseignement secondaire*” [3:19]). Зрозуміло, що найбільше критикуються дітьми їхні вчителі й батьки, оскільки саме ці дорослі найчастіше карають їх за поведінку та результати навчання. Так, школяр, якому не вдалося витівка з “повішенням” портрету викладача латинської мови на стелю, мріє про те, що знервований вчитель переплутає граматичні категорії: “*Socrate énervé aurait peut-être confondu un ablatif absolu avec participe future ...*”. Учень іронічно порівнює себе з арештантами у в'язниці, які присвячують весь вільний час розмірковуванням щодо покращення своїх кримінальних вчинків (“*Ainsi doivent méditer les criminels dans leur prison, en consacrant leurs heures d’inaction forcée au perfectionnement de leur technique ...*” [3:28]).

Дорослі не можуть приховати від дитячого сприймання ні недоліків своєї зовнішності, ні негативних учинків, ні помилок. Душі дітей чутливі й вразливі, вони миттєво відгукуються посмішкою на такі фактори, як:

– байдужість: Ніколя обурений тим, що його батьки сваряться між собою замість того, щоб сварити його за неухважність та погану

поведінку (*“Si mon papa et ma maman m’aimaient, ils s’occuperaient un peu de moi”* [4: 30]);

– надмірна чутливість: М. Паньоль гіперболізує переживання матері й тітки свого товариша під час його покарання батьком: *“... quand Lagneau recevait une fessée de coups de canne, la mère mangeait son mouchoir, et la tante ne pouvait plus s’asseoir pendant deux jours”* [3:37];

– невідповідність зовнішньої незграбності внутрішній красі людини: тітка Ланьо була неповороткою, вайлуватою, вона могла б навіть зачепити кого-небудь на вулиці, але при цьому ця жінка відзначається надзвичайною добротою, уважністю, щиросердям: *“... elle faisait des gestes immenses en marchant dans la rue, au risque de gifler un passant: Lagneau me dit que c’était un “coeur d’or”, ce qui m’étonna d’abord, mais je pensai ensuite que les coeurs d’or se cachent souvent dans des personnes dégingandées, comme Don Quichotte”* [3: 37];

– корумпованість: школярі іронізують над фактом дачі хабара робітнику типографії, в результаті чого Ланьо unikнув кари з боку свого батька: *“elle réussit à corrompre un typographe alcoolique, qui lui donna douze bulletins vierges en échange de douze bouteilles d’absinthe, et douze enveloppes à en-tête du lycée pour six bouteilles d’Amer Picon”* [3:51];

– безвідповідальність: батьки часто захоплюються дитячими іграми, не звертаючи ніякої уваги на своїх дітей, що спонукає останніх дійти іронічного висновку про те, що за батьками треба стежити, інакше вони можуть зламати іграшки або поранити себе: *“Qu’est-ce que tu veux, les papas, c’est toujours pareil, ils font les guignols, et, si on ne fait pas attention, ils cassent les vélos et ils se font mal”* [4:47];

– нерозуміння інтересів дітей: тітка Пульхерія не обтяжує себе тим, аби проникнути у внутрішній світ свого племінника, даруючи йому на день народження те, що подобається їй самій: *“Moi, j’aime mieux les histoires de cow-boys, mais tante Pulcherie, à tous mes anniversaires, me donne des livres pleins de petits ours, de petits lapins, de petits chats, de toutes sortes de petites bêtes. Elle doit aimer ça, tante Pulcherie”* [3:48];

– недовіра дітям: Ніколя не може збагнути, чому батьки незадоволені, коли він отримує подарунки (насправді гра Ніколя з подарунками іноді призводить до справжнього безладдя в домі): *“Je*

ne comprends pas maman et papa; chaque fois que je reçois un cadeau, ils sont sûrs que je vais faire des bêtises” [4:64].

Р. Госінні, М. Паньоль, А. де Сент-Екзюпері, Дж. Родарі за допомогою іронії, котра відбивається у формі гіперболи й антитези, багаторазово підкреслюють, що дорослі не розуміють дітей, не вміють спрямовувати їхню креативну енергію на корисні справи, а іноді навіть не цікавляться тим, чим захоплені діти, нав'язуючи молодому поколінню моделі діяльності, котрі не відповідають реаліям сучасності.

Ця проблема набуває особливої актуальності в творах А. де Сент-Екзюпері та Дж. Родарі [6–9]. Використовуючи потенціал іронії, автори стверджують: дорослі дивують і обурюють дітей, пригнічують їхній природний таланти, “підтягують” їх до власних правил, і діти забувають про свою геніальність, творчість, мрії, вони втрачають щирість почуттів, відвертість, добродушність, здатність захоплюватися світом навколо себе.

З печальною усмішкою А. де Сент-Екзюпері зазначає, що дитина з її багатоманітною уявою й прагненнями творити щось нове поступово перетворюється на зручний елемент суспільства, котрий цікавиться політикою, гольфом, краватками. Таким чином багато дорослих стають “серйозними” людьми, котрі забувають про зірки, одвічні ліси й тварини, але, на щастя, є й такі серед них, хто залишився в душі дитиною, втім, мають приховувати це: *“J’ai ainsi eu, au cours de ma vie, des tas de contacts avec des tas de gens sérieux. J’ai beaucoup vécu chez les grandes personnes. Le les ai vues de très près. Ça n’a pas trop amélioré mon opinion ... Alors je ne lui parlais ni de serpents boas, ni de forêts vierges, ni d’étoiles. Je me mettais à sa portée. Je lui parlais de bridge, de golf, de politique et de cravates. Et la grande personne était bien contente de connaître un homme aussi raisonnable” [6:9].* Письменник іронічно констатує, що мало хто з дорослих пам’ятає про те, що був колись дитиною (*“Toutes les grandes personnes ont d’abord été des enfants. (Mais peu d’entre elles s’en souviennent)” [6:6]*), а найголовніше – дорослі втратили дар відчувати власним серцем найдорожчих для них людей та речі (*“on ne voit bien qu’avec le coeur. L’essentiel est invisible pour les yeux” [6:81]*). Саме тому діти повинні терпляче все пояснювати дорослим і бути до них поблажливими (*“Les enfants doivent être très indulgents envers les grandes personnes” [6:20–*

21]). Ця проблема широко висвітлюється й Дж. Родарі, який, навпаки, у своїх казках і оповіданнях показував дорослих, котрі зберегли дитячі спогади, мрії та здатні бачити головне серцем (“Карусель в Чезенатико”, “На пляжі в Ості”, “Невдалий мисливець”, “Бриф! Бруф! Браф!”, “Як один хлопчик грав з палицею”). Так, з теплою усмішкою описує Дж. Родарі страждання мисливця, котрий повинен підстрілити якусь тваринку, щоб приготувати страви для весілля своєї сестри. Невдалий мисливець бачить зайчиху у весільному вбранні, фазаниху із своєю сім'єю, і, звичайно, він не може вбити живу істоту; навіть його зброя не стріляє належно (*“In quel momento la lepre di prima ripassò davanti a Giuseppe, ma stavolta aveva un velo bianco in testa, e dei fiori d'arancio sul velo, e teneva gli occhi bassi, e camminava a passettini passettini. – Toh – disse Giuseppe – anche la lepre va a sposarsi”* [8:1]).

Дж. Родарі й А. де Сент-Екзюпері активно критикують світ умовностей дорослих, який діти не розуміють і не можуть прийняти: у Дж. Родарі це – Країна брехунів, куди потрапив Джельсоміно, а в А. де Сент-Екзюпері – планети, якими подорожує Маленький принц. Так, Джельсоміно наївно не розуміє, навіщо треба брехати, а Маленький принц – на що потрібні король, хвалько, бізнесмен, п'яниця, котрі не приносять ніякої користі іншим. Особливо Маленького принца обурило існування бізнесмена, який мав дуже серйозний вигляд, займаючись підрахунками зірок, котрі він вважав своїм багатством. Сенс життя Маленький принц убачає в творінні добра тим істотам або речам, якими володіє, втім, ніяких добрих справ бізнесмен не робив для зірок (*“C'est utile à mes volcans, et c'est utile à ma fleur, que je les possède. Mais tu n'es pas utile aux étoiles”* [6:56]). Письменники підкреслюють, що люди забули про головне – створювати зв'язки, дружити, бути відданими, говорити правду, робити один одного більш щасливими; саме тому люди не мають друзів. Іронічно цю ідею вкладено у вуста маленького лисеня: дорослим не вистачає часу пізнавати серцем, вони купують готові речі, а, оскільки не існує продавців друзів, люди більше їх не мають (*“Les hommes n'ont plus le temps de rien connaître. Ils achètent des choses toutes faites chez les marchands. Mais comme il n'existe point de marchands d'amis, les hommes n'ont plus d'amis”* [6:78]).

Розв'язати протиріччя між штучністю цінностей дорослих і природністю світосприймання дітей є можливим. Для цього Дж. Родарі закликає дорослих робити дітей більш щасливими (*“non c'è persona piu felice al mondo del vecchio che puo regalare qualcosa ad un bambino”* [9:1]), а А. де Сент-Екзюпері – намагатися зберегти дитячу чистоту й мудрість і навчитися бути відповідальними (*“Tu deveins responsable pour toujours de ce que tu as apprivoisé”* [6:82]).

Отже, Р. Госінні, А. де Сент-Екзюпері, М. Паньоль, Дж. Родарі використовують іронію як стилістичний засіб відображення своєрідності світосприймання дітей, а саме в таких аспектах, як спілкування, поведінка й діяльність, наголошуючи на некерованій активності школярів, нерозумінні цінностей і цілей діяльності дорослих, обуренні неухважністю, байдужістю, недовірою до дітей, схильності до перебільшення. При цьому в творах Р. Госінні й М. Паньоля за допомогою іронії відбиваються особливості дитячого світосприймання в конкретних видах їхньої життєдіяльності, в А. де Сент-Екзюпері та Дж. Родарі подано філософсько-педагогічне осмислення проблем взаєморозуміння різних поколінь.

Перспективи дослідження цієї проблеми полягають у вивченні специфіки відображення діяльності, світогляду, характеру дітей у творах вітчизняних і зарубіжних письменників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кобякова И. К. Категоризация юмора в художественных текстах / Ирина Карповна Кобякова // Культура народов Причерноморья. – 2009. – № 168, т. 1. – С. 363–364.
2. Мацько Л. І. Стилістика української мови : [підручник] / [Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько ; за ред. Л. І. Мацько]. – К. : Вища школа, 2003. – 462 с.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

3. Pagnol M. Le temps des amours / Marcel Pagnol. – P. : Edition de Fallois, 1988. – 284 p.
4. Семпе Ж. Ж. Маленький Никола : [учебн. пособие для чтения] / Жан Жак Семпе, Рене Госинни. – М.: Высшая школа, 1986. – 95 с.
5. Госинни Р. Маленький Никола : [книга для чтения на франц. языке] / Рене Госсини. – СПб.: КОРОНА принт, КАРО, 2005. – 208 с.
6. Сент-Экзюпері А. де. Маленький принц. Ночной полет : [книга для чтения на франц. языке] / А. де Сент-Экзюпері. – СПб. : КАРО, 2008. – 224 с.
7. Родари Дж. Джельсомино в стране лгунов. Как путешествовал Джованнино по прозванию бездельник : [книга для чтения на итал. языке] / Джанни Родари ; [сост. И. Г. Константинова]. – СПб. : КАРО, 2004. – 176 с.
8. Rodari G. Favole al telefono [Електронний ресурс] / Gianni Rodari. – Режим доступу : <http://blog.libero.it/pianto/8526875.html>.
9. Rodari G. Favole al telefono [Електронний ресурс] / Gianni Rodari. – Режим доступу : <http://www.trool.it/gianni-rodari-favole-al-telefono/>